

Mykola Skopen, PhD in Economics, Associate Professor
Liudmyla Krasavtseva, PhD in Public Administration
Kyiv Vocational College of Tourism and Hospitality
Kyiv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-244-9-14>

INDEX ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE HOTEL INDUSTRY IN UKRAINE

ІНДЕКСНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ

В наукових дослідженнях багато уваги приділено стану та подальшому розвитку готельної індустрії, розглянуто теоретичні положення і практика проведення індексного аналізу, зокрема колективних засобів розміщування [1–3 та ін.]. Однак, проведення індексного аналізу розвитку готельної індустрії в цілому по Україні з визначенням впливу кількості обслужованих осіб та вартості наданих послуг гостинності на їх обсяги не досліджувалось. Саме це і пропонується на розгляд на платформі застосунку Excel.

Використовуючи офіційні статистичні дані згідно [4] (табл. 1) можна представити загальні тенденції зміни основних показників розвитку готельної індустрії в Україні (рис. 1). Тут, як видно, на початку 2014 року зовнішня збройна агресія на Сході країни та анексія Кримського півострова негативно вплинули на ринок надання послуг гостинності. Почався різкий їх спад. Після деякої стабілізації дій та спокою на фронті, активізувалась діяльність колективних засобів розміщування, що забезпечило зростання обсягів наданих послуг (рис. 1). Однак, починаючи з 2020 року розвиток готельної індустрії погіршився, оскільки знову з'явилась військова загроза з боку Росії, що і підтвердилось 24 лютого 2022 року.

Слід зазначити, що такий загальний аналіз розвитку готельного господарства практично не дає можливості визначення одночасного впливу показників q та p на результати pq , тобто не дає відповіді за

рахунок чого збільшився або зменшився обсяг наданих послуг гостинності. Така ситуація обумовлює проведення індексного аналізу.

Таблиця 1

Статистичні дані розвитку готельної індустрії в Україні за період 2010–2020 роки згідно [4]

Рік	Кількість колективних засобів розміщування, од.	Кількість обслугованих осіб (q)	Обсяг наданих послуг гостинності, тис. грн (pq)	Середня вартість наданих послуг одній особі, грн (p) ¹
2010 (база)	4209	4047773	4117686,2	1017,3
2011	4067	7426936	5040711,0	678,7
2012	3010	7887407	5302058,0	672,2
2013	3788	8303083	5787174,0	697,0
2014	4081	5423920	4026838,7	742,4
2015	4035	5779858	5876574,1	1016,7
2016	4104	6544759	8439192,3	1289,5
2017	4432	6661177	10649057,7	1598,7
2018	4985	4826277	13247405,0	2744,8
2019	5451	4604935	14357886,2	3117,9
2020	5125	2218583	8532763,6	3846,0

Для проведення індексного аналізу обчислюються та використовуються такі основні показники, як:

– I_{pq} – загальний індекс обсягу наданих послуг гостинності, який є співвідношенням обсягу наданих послуг звітного періоду в поточних цінах ($\Sigma p_1 q_1$) і обсягу наданих послуг базисного періоду в базисних цінах ($\Sigma p_0 q_0$), що характеризує у скільки разів обсяг звітного періоду збільшився або зменшився порівняно з базисним;

– $p_0 q_1$ – вираз для обчислення значень I_q та I_p , де – 0 – минулий рік, 1 – звітний рік;

¹ Обчислено авторами як відношення pq/q , враховуючи статистичні дані pq та q табл. 1 згідно [4]

– D_{pq} – абсолютний приріст обсягу наданих послуг гостинності, який обчислюється з формулою $\sum p_1q_1 - \sum p_0q_0$;

– I_q – загальний індекс фізичного обсягу наданих послуг гостинності, який обчислюється за формулою і показує зміну обсягу у звітному періоді за рахунок зміни кількості обслугованих туристів;

– D_q – абсолютний приріст обсягу наданих послуг за рахунок зміни кількості обслугованих туристів, який обчислюється за формулою $\sum p_0q_1 - \sum p_0q_0$;

– I_p – загальний індекс вартості наданих послуг гостинності, який обчислюється за формулою $\frac{\sum p_1q_1}{\sum p_0q_1}$ і показує зміну обсягу у звітному періоді за рахунок зміни цін на послуги;

– D_p – абсолютний приріст обсягу за рахунок зміни вартості наданих послуг гостинності, який обчислюється за формулою $\sum p_1q_1 - \sum p_0q_1$;

– $=I_q \cdot I_p$ – контроль загального індексу обсягу наданих послуг;

– $=D_q + D_p$ – контроль абсолютного приросту обсягу наданих послуг.

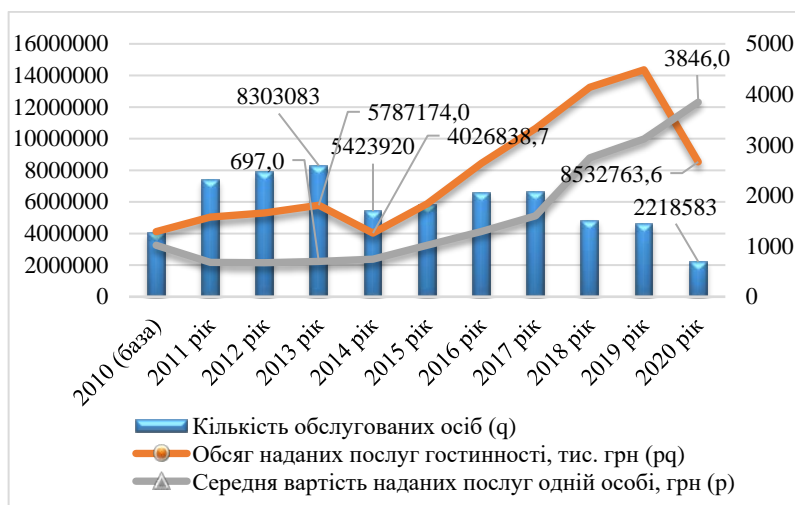

Рис. 1. Динаміка основних показників розвитку готельної індустрії в Україні

Індексний аналіз здійснюється в наступному порядку (табл. 2):

– обчислюються загальні (агрегатні) індекси: I_{pq} , I_q , I_p .
Для розрахунку останніх двох індексів додатково обчислюється вираз $poq1$;

– обчислюються абсолютні прирости: D_{pq} , D_q , D_p ;

– здійснюється контроль правильності виконаних обчислень, відповідно, загального індексу обсягу наданих послуг ($=I_q \cdot I_p$) та абсолютного приросту обсягу наданих послуг ($=D_q + D_p$);

аналіз отриманих результатів для прийняття управлінських рішень.

Таблиця 2

Індексний аналіз розвитку готельної індустрії в Україні

Рік	I_{pq}	$poq1$	D_{pq}	I_q	D_q	I_p	D_p	$I_q \cdot I_p$	$D_q + D_p$
2011	1,22	7555214	923025	1,83	3437528,0	0,67	-2514503,2	1,22	923025
2012	1,05	5353236	261347	1,06	312524,7	0,99	-51177,7	1,05	261347
2013	1,09	5581483	485116	1,05	279424,9	1,04	205691,1	1,09	485116
2014	0,70	3780423	-1760335	0,65	-2006750,7	1,065	246415,4	0,70	-1760335
2015	1,46	4291095	1849735	1,07	264256,3	1,37	1585479,1	1,46	1849735
2016	1,44	6654274	2562618	1,13	777700,3	1,268	1784917,9	1,44	2562618
2017	1,26	8589308	2209865	1,02	150116,1	1,24	2059749,3	1,26	2209865
2018	1,24	7715649	2598347	0,72	-2933408,9	1,72	5531756,2	1,24	2598347
2019	1,08	12639854	1110481	0,95	-607550,5	1,14	1718031,7	1,08	1110481
2020	0,59	6917397	-5825123	0,48	-7440489,5	1,23	1615366,9	0,59	-5825123

Графічно проведений індексний аналіз розвитку готельної індустрії в Україні наглядно показує вплив зміни кількості обслугованих осіб та вартості наданих послуг гостинності на їх загальний обсяг (рис. 2). Наприклад, у 2014 році різке зменшення обсягу наданих послуг (на -1760335 тис. грн) у порівнянні з минулим роком було обумовлено загальним зниженням кількості обслугованих на 35%, що негативно позначилося на обсягах надання послуг і зменшило саме обсяг на -2006750,7 тис. грн. При цьому було незначне зростання обсягів (на 6,5% або 246415,4 тис. грн) за рахунок підняття колективними засобами розміщення вартості наданих послуг гостинності.

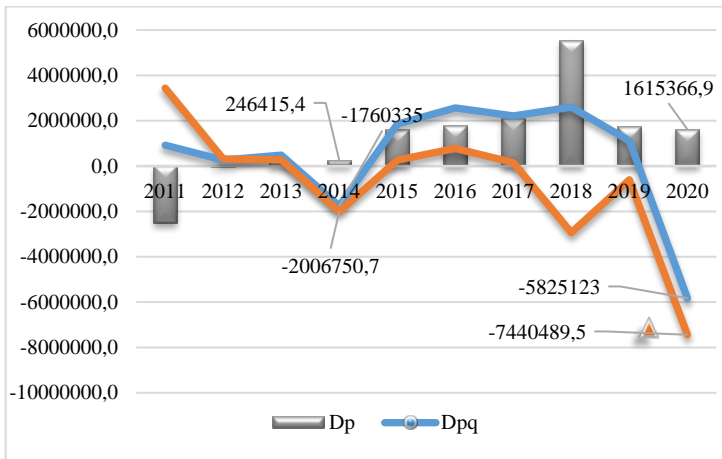

Рис. 2. Динаміка приросту обсягу за рахунок зміни кількості обслуговуваних осіб та вартості наданих послуг гостинності

Отже, наведений вище підхід до проведення індексного аналізу розвитку готельної індустрії в Україні дозволяє підвищити якість вивчення економіки туризму. Його можна рекомендувати для використання в практичній діяльності органів державної статистики, а також в навчальному процесі.

Література:

1. Шевчук Ю.А. Сучасний стан та перспективи розвитку готельного бізнесу України: чинники та проблеми. *Вісник КНУТД. Серія: Економічні науки.* № 1 (143). Київ, 2020. С. 41–51. URL: <http://surl.li/dhfjr> (дата звернення: 10.10.2022). DOI: <https://doi.org/10.30857/2413-0117.2020.1.4>.
2. Підгорний А.З., Милашко О.Г. Статистика туризму: Навчальний посібник. Одеса : ОНЕУ, ротапринт, 2014. 204 с.
3. Скопень М.М., Красавцева Л.Ю. Один із підходів до проведення індексного аналізу в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку"*: Збірник наукових праць. Випуск 57. Переяслав-Хмельницький : 2020. С. 30–34.
4. Туристичний барометр України 2020. Київ : ГС "НТОУ": 2021. URL: https://www.ntoukraine.org/nsts_analytics_ua.html (дата звернення: 10.10.2022).